

Aries netwerk

een constructicon

Columns aangeboden aan Arie Verhagen
op 30 september 2016
ter gelegenheid van zijn afscheid
als hoogleraar Nederlandse Taalkunde
aan de Universiteit Leiden

Onder redactie van

Alex Reuneker

Ronny Boogaart

Saskia Lensink

Afbeelding omslag: Alexander Jamieson, *Ursa Major* (1822)

Ontwerp omslag: Alex Reuneker

Ontwerp binnenwerk: Alex Reuneker

ISBN 978 90 8555 108 9

© A. Reuneker, R.J.U. Boogaart & S.E. Lensink / Leiden 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voorwoord

In 2016 komt er een einde aan Arie Verhagens hooglerarschap Nederlandse Taalkunde, een leerstoel die hij sinds 1998 bekleedde. Arie kwam naar Leiden vanuit Utrecht, waar hij vanaf 1991 universitair docent *Tekstlinguïstiek* was. Daarvoor werkte hij als docent en onderzoeker aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, waar hij ook studeerde, en in 1986 cum laude promoveerde op *Linguistic theory and the function of word order in Dutch*.

Arie neemt nog geen definitief afscheid van de Universiteit Leiden en al helemaal niet van het taalwetenschappelijk onderzoek; vanaf de zomer van 2016 is hij Leids hoogleraar ‘Taal, cultuur en cognitie’. In die hoedanigheid zal hij zich vooral inzetten voor het *Humanities Lab*, het *Honours College*-programma van de Faculteit der Geesteswetenschappen. Toch vonden wij dit ‘afcheid’ een uitstekend moment om zijn inspanningen voor bestuur, onderwijs en onderzoek op een bijzondere manier te eren. Zo’n zeventig (oud-)collega’s, studenten en promovendi hebben een column geschreven over hun favoriete constructie. Onder hen bevinden zich ook buitenlandse collega’s van Arie, die getuigen van zijn belangrijke bijdrage aan de internationale cognitieve linguïstiek – niet alleen door zijn publicaties, met als hoogtepunt het programmatische *Constructions of intersubjectivity* uit 2005, maar ook door zijn verbondenheid aan het tijdschrift *Cognitive Linguistics*, waarvan hij van 1998 tot 2004 *editor in chief* was.

Constructies – centraal in Aries werk – zijn geconventionaliseerde verbindingen van vorm en betekenis, die sterk kunnen verschillen in hun mate van abstractie. Het hele continuüm is in deze bundel vertegenwoordigd: van versteende combinaties waarin alle elementen vastliggen (‘hoe

je het ook wendt of keert’, ‘dat is echt een dingetje’, *kweenie*) tot (bijna) volledig abstracte templatens, waaronder een paar van Aries eigen favorieten, zoals de lijdende vorm en complementatie. De meeste gevallen zitten er echter tussenin: het zijn voor iedereen herkenbare patronen met een of meer vaste vormelementen en een specifieke functie: ‘een schat van een kind’ (*een X van een Y*), ‘excentriek, op het decadente af’ (*ADJ, op het ADJ-e af*), ‘Bruce gromt en grauwt zich een weg door de tekst heen’ (nevengeschikte *weg*-constructie), ‘een van de weinige mannen die niet de hele dag aan seks denkt’ (*een van de weinige X die*) en, in het Engels, ‘whether one likes it or not’ (‘indifference adverbial *X or Y*’).

Veel van dergelijke constructies zijn noch in een woordenboek, noch in een grammatica te vinden, maar wel in het ‘constructicon’ dat wij Arie hierbij aanbieden. Zoals een lexicon, kort gezegd, een verzameling woorden is, zo is een constructicon een verzameling constructies, hier op uiteenlopende wijzen – van functioneel-beschouwend tot formeel-theoretisch – beschreven. Volgens de theorie van de constructiegrammatica is de taal zelf een constructicon: geen optelsom van lexicon en grammatica, maar één groot netwerk van meer en minder abstracte constructies die op allerlei manieren verbonden zijn. Wij hebben ons er niet aan gewaagd om de constructies in deze bundel met elkaar te verbinden; ze zijn alfabetisch geordend op naam van de auteur. Aangezien Arie als geen ander in staat is om verbindingen te leggen, laten we deze puzzel vol vertrouwen aan hem over.

Ronny Boogaart, Saskia Lensink en Alex Reuneker
Leiden, september 2016

Inhoud

1. A unit counter construction in Ewe	1
<i>Felix Ameka</i>	
2. Het is een ghemeen segghen dat	5
<i>Wim van Anrooij</i>	
3. Het zijn aardige mensen.....	8
<i>Myra Arends</i>	
4. Indifference adverbial X or Y.....	11
<i>Mira Ariel</i>	
5. Een wachtende partner is een chagrijnige partner	16
<i>Jenny Audring</i>	
6. Ik denk dat het eerlijk gezegd wel meevalt	20
<i>Sjef Barbiers</i>	
7. De persoonlijke complementatieconstructie	23
<i>Barend Beekhuizen</i>	
8. Arie kwam aanlopen/aangelopen	26
<i>Maaike Beliën</i>	
9. The ‘X does Y’s head in’ construction.....	29
<i>Kate Bellamy</i>	
10. Passief en progressief?	32
<i>Ronny Boogaart</i>	
11. Alsof dit een serieuze vergelijking is!.....	37
<i>Christa Cecilia Bouwmans</i>	
12. Weer eens de band lek.....	40
<i>Cor van Bree</i>	
13. Wat een mensen!	42
<i>Johanneke Caspers</i>	
14. De nevenschikte <i>weg</i> -constructie.....	45
<i>Timothy Coleman</i>	
15. Het passief: de grote mag-niet	48
<i>Louise Cornelis</i>	
16. Dreigen – beloven.....	51
<i>Bert Cornillie</i>	

17. Hoezo gaat Arie met pensioen?	54
<i>Norbert Corver</i>	
18. [SBJ CAUSED_CONTACT_VERB OBJ <i>with</i> OBL]	59
<i>William Croft</i>	
19. Inter-modal constructions.....	61
<i>Barbara Dancygier</i>	
20. Totdat hij vorig jaar uitglijdt over dat bonnetje	64
<i>Rob Doeve</i>	
21. Hoe zit u de eerste week van juli?	67
<i>Berry Dongelmans</i>	
22. Geen idee van wie ik het heb.....	70
<i>Max van Duijn</i>	
23. Wat lach je nou?	73
<i>Els Elffers</i>	
24. Ode aan de OTT	76
<i>Suzanne Fagel</i>	
25. Een schat van een kind.....	79
<i>Ad Foolen</i>	
26. X is Y te noemen.....	84
<i>Egbert Fortuin</i>	
27. Hoe je het ook wendt of keert.....	88
<i>Ton van Haaften</i>	
28. Weet ik een gat, gy weet 'er een spijker toe, zey de meyt	91
<i>Ton Harmsen</i>	
29. Van die dingen, ja?	94
<i>Vincent van Heuven</i>	
30. Geen doorkomen aan.....	97
<i>Jack Hoeksema</i>	
31. Een van de weinige mannen die... ..	100
<i>Helen de Hoop</i>	
32. Zit uw man thuis ook zo onder de plak?.....	103
<i>Hans Hulshof</i>	
33. The <i>care-to-VERB</i> construction	106
<i>Michael Israel</i>	

34. Dat zegt alles	109
<i>Henrike Jansen</i>	
35. Wat had u willen drinken?	112
<i>Dieke Janssen</i>	
36. Iemand een idee?	114
<i>Theo Janssen & Frederike van der Leek</i>	
37. Cognitive Models of Causation in Political Ideology	117
<i>Suzanne Kenmer</i>	
38. Laten zien	124
<i>Wim Klooster</i>	
39. (Vooruit) jouw kat ook een vissie/visje	127
<i>Elizabeth Koier</i>	
40. <i>Rwina</i>	129
<i>Maarten Kossmann</i>	
41. Dat is wel echt een dingetje	132
<i>Frank Landsbergen</i>	
42. Noo poy ngeevichuniq	135
<i>Ronald W. Langacker</i>	
43. Complementatie	139
<i>Maarten van Leeuwen</i>	
44. Ja nee dat klopt!	142
<i>Saskia Lensink</i>	
45. The countable singulare tantum	145
<i>Stephen C. Levinson</i>	
46. <i>Up</i> (and <i>down</i>) as viewpoint constructions	147
<i>Wei-lun Lu</i>	
47. Maar misschien toch	150
<i>Maaike van Naerssen</i>	
48. Ik valoriseer jullie helemaal de moeder	152
<i>Marc van Oostendorp</i>	
49. Ik weet niet	155
<i>Margreet Onrust & Marca Schasfoort</i>	
50. Fictieve interactie	158
<i>Esther Pascual</i>	

51. Co-omdat	161
<i>Ingrid Persoon</i>	
52. Op je oog.....	163
<i>Olf Praamstra</i>	
53. Anders ga je met pensioen!	166
<i>Alex Reineker</i>	
54. Daar waar Arie.....	171
<i>Gijsbert Rutten</i>	
55. Duyvendakje als modelwoord voor een constructie	174
<i>Ariane van Santen</i>	
56. Het kale predikaatsnomen: Arie is linguïst	177
<i>Ina Schermer</i>	
57. Non-negated and double-negated constructions	180
<i>Niels O. Schiller & Jurriaan Witteman</i>	
58. Laten doen zien	183
<i>Joost Schilperoord</i>	
59. Op Utrecht.....	186
<i>Tanja Sloos</i>	
60. ‘Wat een interessante constructie!’ opperde ik.....	188
<i>Emmy Stevens</i>	
61. Gisteren gebeurt het	191
<i>Ninke Stukker</i>	
62. Why don’t you try taking it again?	194
<i>Sandra A. Thompson</i>	
63. Beresterke Nederlandse intensiveerders.....	197
<i>Elena Tribushinina, Pim Mak & Martijn Mak</i>	
64. English constructions with cataphora	199
<i>Radoslava Trnavac</i>	
65. Wetenschappelijk, op het taalkundige af	202
<i>Freek Van de Velde</i>	
66. Da is.....	206
<i>Véronique Verhagen</i>	
67. Do not coerce yourself to death.....	208
<i>Henk Verkuyl</i>	

68. Goede nachten.....	211
<i>Marijke van der Wal</i>	
69. Vraag en antwoord.....	214
<i>Geert Warnar</i>	
70. Hoe X is dat!	217
<i>Vivien Waszink</i>	
71. Kweenie, Arie.....	220
<i>Ton van der Wouden</i>	
72. Van A naar B.....	224
<i>Jelle Zuidema</i>	